

โลกร้อน ตัวเลขวิกฤต และ โอกาส¹

- ชโลธร แก่นสันติสุขมงคล-

chalotorn@econ.tu.ac.th

คอดัมน์ เศรษฐรัฐ ธรรมศาสตร์ ตลาตวิทยา

หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2552

ผมเชื่อว่าผู้อ่านคอดัมน์นี้ทุกท่าน ต้องเคยได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับเรื่องสภาวะโลกร้อนกันอยู่บ่อยๆ จนถึงขั้นที่หลายท่านอาจตั้งคำถามว่า เรื่องนี้กำลังกลายเป็นเรื่องแพ้น้ำมากเกินไปหรือเปล่า ขณะที่บางท่านก็อาจรู้สึกว่ โลกมันก็คงจะร้อนขึ้นจริง (เราทุกคนก็รู้สึกได้อยู่) แต่การจัดการปัญหานี้ น่าจะเป็นเรื่องใหญ่และไกลตัวเกินกว่าที่ท่านจะเข้าไปเกี่ยวข้องได้ เพราะเป็นเรื่องของผลกระทบระยะยาวในอนาคต และถ้าจะมีการแก้ปัญหา ก็ควรจะเป็นเรื่องของประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นผู้ก่อปัญหาหลัก ควรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

แต่สิ่งที่ผมอยากสื่อสารกับทุกท่านในวันนี้ ก็คือ **วิกฤตการณ์โลกร้อนที่เรา กำลังเผชิญอยู่ รุนแรงและเลวร้ายกว่าที่สาธารณชนไทย (และแทบทั้งโลก) รับรู้**อย่างมากมาย **มหาศาล(ชนิดที่เทียบกันไม่ได้)** กระนั้นก็ตาม ถ้าเราตั้งหลักให้ดี ก็อาจพลิกวิกฤตนี้เป็นโอกาสได้

หลายท่านคงเคยรับรู้ว่ ในระดับประชาคมโลก มีข้อตกลงนานาชาติในการจัดการปัญหาสภาวะโลกร้อนอยู่ทั้งหมด 2 ข้อตกลง ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพิธีสารเกียวโต และบางท่านอาจรู้ด้วยว่ ไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจรจาข้อตกลงทั้งสองที่กรุงเทพฯ ในช่วงปลายเดือนนี้ เพื่อปูทางหาข้อสรุปร่วมกันเรื่องแนวทางการจัดการปัญหาโลกร้อนในอนาคต (หลังจากปี ค.ศ. 2012) ให้ได้ในการประชุมใหญ่ช่วงต้นเดือนธันวาคมนี้ ที่กรุงโคเปนเฮเกน

การเจรจาดังกล่าวไม่ได้เพิ่งเริ่มเกิดขึ้นในช่วงนี้ หากแต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องมากกว่าสามปี และเข้มข้นมากที่สุดในช่วงปีนี้ เมื่อพิจารณารายงานการประชุมและข้อเสนอการเจรจาที่ผ่านมา เราจะพบว่า มี ข้อเสนอ/การอ้างอิงตัวเลขระดับการเพิ่มอุณหภูมิสูงสุดหรือระดับความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกสูงสุดที่ยอมรับได้ และตัวเลขปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ประชาคมโลกจำเป็นต้องดำเนินการ ที่ควรพิจารณาหลายประการ

ในส่วนของตัวเลขเป้าหมายเชิงอุณหภูมิและความเข้มข้นก๊าซเรือนกระจก ถ้าพิจารณาข้อเสนอจากประเทศต่างๆ จะพบว่า แทบทุกประเทศทั้งประเทศพัฒนาหรือกำลังพัฒนาต่าง

---

¹ ผู้เขียนขอขอบคุณ โครงการ MEAs Watch และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำหรับการสนับสนุนงานวิจัยที่เป็นพื้นฐานของบทความชิ้นนี้

สนับสนุนให้คงการเพิ่มของอุณหภูมิไม่เกิน 2 องศาเซลเซียส และสนับสนุนการคงระดับความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกไม่เกิน 450 หน่วย (450 ppm CO₂-eq)

ข้อเสนอจากประเทศต่างๆ ที่สอดคล้องกันอย่างมากนี้ เพราะผลการศึกษาของ **นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ทั่วโลก** ต่างชี้ในทิศทางเดียวกันว่า ผลกระทบจากการปล่อยให้อุณหภูมิเพิ่มขึ้น 2 องศา หรือความเข้มข้นเพิ่มสูงกว่า 450 หน่วย มีความเสี่ยงที่อันตรายมากเกินไป หากเป็นไปได้ นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ยังอยากให้คงค่าอุณหภูมิและความเข้มข้นเป้าหมายไว้ต่ำกว่านี้ แต่ที่ต้องยอมรับเป้าหมายระดับนี้ ก็เพราะเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องพิจารณาความเป็นไปได้ในการลดการปล่อยก๊าซจริงๆ ประกอบด้วย

ที่กล่าวอย่างนี้ก็เพราะว่า ถ้าพิจารณาปริมาณการลดก๊าซที่จำเป็นเพื่อคงเป้าหมาย 2 องศา หรือ 450 หน่วย จะพบว่า ปริมาณการลดก๊าซจะสูงมาก ถึงขนาดที่ผู้เชี่ยวชาญอุตสาหกรรมคนใดที่ไม่เคยตามเรื่องสภาวะโลกร้อนมาก่อน เมื่อได้ยินครั้งแรกก็คงต้องบอกว่าเป็นไปไม่ได้

ในแง่ของกระบวนการเจรจา การนำเสนอตัวเลขการลดก๊าซที่จำเป็นปรากฏขึ้นครั้งแรกในรายงานของคณะทำงานเฉพาะกิจภายใต้พิธีสารเกียวโต (คณะทำงาน AWG-KP) ตั้งแต่ช่วงกลางปี 2007 โดยความเข้มข้นต่ำสุด Stabilization Category I (ซึ่งผมขอแปลง่ายๆ ว่า ที่ระดับความเข้มข้นประมาณ 450 หน่วย นั่นแหละ) ที่ปรากฏในรายงาน IPCC ฉบับล่าสุด (IPCC-AR4, Working Group III) ระบุว่า **“ปริมาณการปล่อยก๊าซรวมของประเทศในภาคผนวกที่ 1 (ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศยุโรปตะวันออก) ควรจะต้องลดลง 25-40% เมื่อเทียบกับระดับในปี ค.ศ. 1990 ภายในปี ค.ศ. 2020, ปริมาณการปล่อยก๊าซรวมของโลกควรจะต้องเริ่มลดลง (ผ่านจุด Peak) ภายใน 10-15 ปี และปริมาณการปล่อยก๊าซรวมของโลกควรจะต้องลดลงต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของระดับการปล่อยในปี 2000 อย่างมาก ภายในช่วงกลางศตวรรษนี้”**

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อเสนอบนโต๊ะเจรจาในปัจจุบันจะพบว่า ในส่วนของเป้าหมายการปล่อยก๊าซรวมของประเทศภาคผนวกที่ 1 ในช่วงปี 2020 นั้น ประเทศพัฒนาหลายประเทศจะเสนอให้ประเทศภาคผนวก 1 ลดการปล่อยลงในระดับ 25-30% (ใกล้เคียงกับตัวเลข **ขีดล่าง** ในรายงาน IPCC-AR4) ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่เรียกร้องให้ประเทศภาคผนวกที่ 1 ลดให้ได้ 40-50% ขึ้นไป (ใกล้เคียงกับตัวเลข **ขีดบน** ใน IPCC-AR4) ดังนั้นจะเห็นว่า ตัวเลขใน IPCC-AR4 มีผลต่อข้อเสนอของประเทศกลุ่มต่างๆ อย่างมาก

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ รายงาน IPCC-AR4 ไม่ได้กล่าวถึงเฉพาะตัวเลขการลดก๊าซ 25-40% สำหรับประเทศภาคผนวกที่ 1 เท่านั้น แต่ได้ชี้ด้วยว่า ประเทศนอกภาคผนวกที่ 1 (ประเทศกำลังพัฒนา) บางส่วน ก็ควรจะต้องลดการปล่อยก๊าซในระดับที่มี **“ความแตกต่างอย่างชัดเจน” (Substantial Deviation)** จากระดับการปล่อยในสภาวะปกติ (Baseline) อีกด้วย โดย

ในภายหลัง ผู้เขียน IPCC ในส่วนนี้ได้ตีพิมพ์บทความเพิ่มเติม อธิบายว่า “ความแตกต่างอย่างชัดเจน” ดังกล่าว ควรอยู่ในย่าน 15-30% ต่ำกว่าค่า Baseline ซึ่งปริมาณการลดก๊าซระดับนี้ จะสอดคล้องกับตัวเลข IPCC-AR4 อีกสองชุดที่กล่าวถึงข้างต้น (ปริมาณการปล่อยรวมของโลก ต้องเริ่มลดลงในระยะเวลาอันสั้น และต้องลดลงอย่างมากในราวปี 2050)

จุดสำคัญที่เราต้องเข้าใจก็คือ ตัวเลขการลดก๊าซที่ผู้เขียน IPCC พูดถึง เป็นตัวเลขที่ผู้เขียน คาดว่าน่าจะเกิดขึ้นจริงในแต่ละประเทศ (Domestic Actions) ไม่ใช่ตัวเลขพันธกรณีที่ประเทศ ต่างๆ ควรต้องแบกรับ ดังนั้นแม้ว่าในด้านการเจรจา ไทยอาจบอกได้ว่าประเทศกำลังพัฒนาไม่ควร มีพันธกรณี แต่ในทางปฏิบัติ หน่วยงานภาครัฐควรต้องเริ่มเตรียมการพิจารณาว่า ถ้าไทยจะร่วม ลดก๊าซเรือนกระจก (ไม่ว่าจะโดยการถูกบังคับด้วยพันธกรณี หรือโดยการสมัครใจผ่านการขาย คาร์บอนเครดิตหรือกลไกอื่นๆ) เราจะมีมาตรการและนโยบายการดำเนินงานในประเทศอย่างไร ส่วนภาคเอกชนก็ควรต้องเริ่มพิจารณาเช่นกันว่า มีทางเลือกหรือมีโอกาสเสริมสร้างทางเลือกการลด ก๊าซอะไรได้บ้าง รวมทั้งพิจารณาว่า แผนการลงทุนต่างๆ ที่วางแผนไว้นั้น ควรจะต้องปรับปรุง หรือไม่/อย่างไร เพื่อลดความเสี่ยงหรือเพิ่มโอกาสในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงนี้

โดยส่วนตัวแล้ว ผมเชื่อว่าไทยยังมีโอกาสสร้างความได้เปรียบ (โดยเปรียบเทียบ) จากการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น เนื่องจากประการแรก ไทยไม่ใช่ประเทศพัฒนาแล้ว ที่จะต้องรับพันธกรณีในปัจจุบัน ประการที่สอง ไทยไม่น่าจะอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เป้าหมายอันดับต้นๆ ที่ประเทศพัฒนาแล้วต้องการตั้งให้เข้าร่วมรับพันธกรณี ดังนั้นไทยจึงน่าจะมีโอกาสคงความได้เปรียบเชิงพันธกรณีได้อีกระยะหนึ่ง ประการที่สาม ผมเชื่อว่า ถ้าเปรียบเทียบ กับประเทศที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซหรือรายได้ต่อหัวใกล้เคียงกัน ไทยน่าจะมีศักยภาพทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คุณภาพบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นรองใคร ดังนั้นถ้าหากผู้นำภาครัฐและภาคเอกชนไทยมีวิสัยทัศน์ สิ่งที่ดีๆ จะเป็นวิกฤตนี้ก็อาจจะกลายเป็น โอกาสให้เราสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจพร้อมกับปรับแนวทางการพัฒนาประเทศ ที่นำไปสู่ความยั่งยืนและเป็นธรรมมากขึ้นได้